Pam
Afrika
Congo
Walder, S.
10

Svenska Missionsförbundets
Söndagsskolbibliotek

Ser. II. Missionsberättelser.

N:o 3.

Kongobilder

Av

Signe Walder

STOCKHOLM 1918
SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS FÖRLAG

KONGOBILDER

MISSIONSBERÄTTELSER FÖR BARN

AV

SIGNE WALDER

STOCKHOLM
SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS FÖRLAG

Made in Sweden

STOCKHOLM
TRYCKT HOS P. A. PALMERS EFTERTR. 1918.

I.

NTIETIE.

Vem kan tälja alla de lidanden, som drabba de barn, vilka tidigt förlora sina föräldrar i Kongo! De få ofta tömma lidandets bägare i botten, ty ingen känner sig ansvarig för dem, ingen vill giva dem mat, huld eller skydd i detta på kärlek och barmhärtighet så fattiga land. De små stackarne säljas från den ena byn till den andra eller lämnas åt sig själva att dö av hunger, då de ej äro tillräckligt stora att själva kunna skaffa sig sitt uppehälle. Många påstå, att hedningarne äro lyckligast i sitt naturtillstånd, men detta är en stor villfarelse, ty hedendomen sedd på nära håll i all sin nakenhet är mera hemsk och mörk, än vad vi, som leva i ett kristet land, kunna ana.

Lille Ntieties historia är ej ensam i sitt slag. Han är blott ett av de många, många barn, som lidit och suckat där ute i hedendomens mörka natt.

Då Ntietie var omkring fem år, dog hans mor, och han ägde inga kvinnliga släktingar, som kunde taga sig an honom. Fadern har i Kongo ej den minsta skyldighet att försörja sina barn, han blir ju själv

försörjd av sin hustru, som utför allt jordbruksarbete där i landet.

Då Ntietie ej funnit några nedfallna palmnötter i skogen att stilla sin hunger med, satt han hungrig och gråtande utanför sin moders lilla låga hydda.

Byfolket sade då sinsemellan: »Vad ska vi ha den där pojkbytingen till? Han sitter ju bara och gråter och är till ingen nytta låtom oss sälja honom.» Några av männen sökte inlägga en svag protest häremot, men då de blevo tillfrågade, om de ville åtaga sig att draga försorg om honom, nekade de naturligtvis. Så blev det då bestämt att han skulle säljas.

Det var en kulen, dyster morgon. Stormen slet och skakade trädens kronor, de höga smärta palmerna böjdes djupt mot marken, regnet föll i strömmar, och åskan mullrade i fjärran. Då fördes lille Ntietie bort till marknaden och såldes långt bort till en främmande by för att gå nya okända öden till mötes. Mannen, som köpte gossen, betalade en liten gris och en get för honom.

Vid denna tid hade Ntietie ännu ej hört talas om Jesus, barnens bäste vän, och kände ej någon att vända sig till i sin nöd och sorg. Ej underligt då, att han var mycket förtvivlad, grät och klagade och önskade få dö, liksom hans mor gjort.

I början fick Ntietie också svälta i den nya byn, ty ingen ville giva den lille främlingen mat. Hustrurna till hövdingen, som köpt honom, kastade ibland till honom en kassava-rot, ett majsax eller en handfull

jordnötter, men det räckte ej att stilla hungern med. Då lärde han sig att göra råttfällor och sätta ut, och ibland fick han ganska god fångst. En del därav åt han sedan upp, och en del bytte han bort mot annan mat, och på så sätt drog han sig nödtorftigt fram.

Byn, till vilken Ntietie blivit såld, låg ungefär en dagsresa från Kingoyi missionsstation. Kort innan han kom dit, hade vi där börjat med en liten skola, i vilken en mycket gudfruktig infödd lärare undervisade. Han samlade barnen om morgnarna och lärde dem läsa, skriva, räkna och sjunga små sånger samt talade först och sist om för dem, att Gud var deras Fader och vän, avgudarna däremot livlösa ting, som intet förmå. Ntietie önskade så gärna att få besöka skolan men han förbjöds därtill av sin hedniske, kristendomsfientlige hövding, som också var avgudapräst. Denne lovade gossen stryk, om han skulle våga besöka skolan och lyssna till »de vitas lära». Ntietie vågade ej vara olydig, men då han trodde sig vara osedd, smög han sig utanför det lilla enkla gräshuset, där skolan hölls, och lyssnade till sången, som ljöd därinne.

En morgon då han satt i byn, kom hövdingen fram till honom sägande: »Nu är du alldeles för stor att gå och göra ingenting, du måste nu börja tappa palmvin åt mig.»

Gossen, som var mycket rädd för att gå upp i de höga palmerna, bad gråtande att få slippa, men då sade hövdingen:

»Om du inte vill tappa mitt palmvin, skall jag

föra dig till marknaden och sälja dig på nytt.» Gossen skrämdes av denna hotelse och lovade därför att försöka tappa palmvin.

Nästa morgon tog han en klave och en kabebass och gick till skogs. O, så rädd han var, när han satte sig i klaven och började klättra uppför en hög palmstam. Allting gick runt i hans huvud, och han fruktade för att störta ned och slå ihjäl sig, som så mången förut hade gjort. Det lyckades honom dock att klättra upp till bladkronorna och lösgöra den kabebass, som var full av palmvin och sätta dit den tomma istället. Han kände sig mycket glad, då han lyckligt och väl kommit ned på marken igen. Efter några dagars övning gick det bra för honom att klättra i palmerna. Det blev nu hans dagliga sysselsättning, och nu fick kan ordentligt med mat som ersättning för det palmvin, som han tappade. En afton, då Ntietie med trötta steg kom från skogen bärande en tung kabebass med palmvin, mötte han några skolgossar, som glatt sjöngo: »Jag är en gäst och en främling på jorden, himlen är mitt hem.»

Sången gjorde ett starkt intryck på honom, och han fick en ännu större längtan efter att få besöka skolan och lära sig sjunga sådana vackra sånger. Han gjorde åter ett försök att beveka sin hövding, men det inbringade honom endast stryk och tillsägelse att öka den dagliga palmvinsransonen.

Det blev en tung dyster tid för den stackars ensamme hemlöse gossen. Genom samspråk med andra gossar, som gick i skolan, fick han veta, att Gud

älskade alla människor så högt, att han sänt sin egen son hit för att frälsa och hjälpa alla dem, som ville förtro sig åt honom.

Tänk, om detta vore sant, och att också han ägde en vän, som älskade sig och ville vårda sig om honom. Ntietie kände i sitt hjärta, att han måste skaffa sig mera kunskap om dessa underbara ting, om vilka gossarna talade. Kosta vad det ville, så skulle han sluta upp med att tappa palmvin och börja gå i skolan. På morgonen, då hans hövding som vanligt tillsade honom att gå till skogen och tappa palmvin, vägrade gossen bestämt att gå. »Jag vill inte vara olydig», sade han, »men jag önskar bliva ett Guds barn och lära känna hans vilja, och då kan jag inte längre fortsätta med detta arbete.» Hövdingen, som blev mycket vred över gossens ord, slog honom svårt och förbjöd honom att vidare gå in i hans hus eller äta av hans mat. Dagen därpå började Ntietie gå i skolan, och aldrig förut hade läraren haft en så flitig och intresserad elev. Han tröttnade aldrig på att höra de sköna berättelserna om, huru Herren Jesus gick omkring, gjorde väl och hjälpte alla, som kommo till honom. Denne frälsare ville också han tillhöra och älska. En söndag, då läraren hade möte i byn och ganska många voro samlade, stod Ntietie upp efter mötets slut, räckte upp sin högra hand och sade: »Från denna stund vill jag lämna mina synder och tron på avgudarna och bliva ett Guds barn.» De få kristna, som voro närvarande, gladdes i sina hjärtan och bådo Gud välsigna gossens beslut. Så liten han

var, visade han därefter tydligt med både ord och handling, att han var Guds barn. En afton, då flertalet av männen i byn kommo druckna hem från en rättegång, som de bevistat, och sedan fortsatte med att dricka i byn, togo de fast Ntietie och befallde honom att dricka och dansa tillsammans med dem. Han bekände då lugnt och stilla, att han varken kunde göra det ena eller det andra, emedan han vore ett Guds barn. Uppretade över hans svar, började de rusiga männen att svårt slå och misshandla den värnlöse gossen. Han teg stilla under misshandeln, men efteråt sade han till sina plågoandar: »Gör vad ni vilja med min kropp, som ni köpt, men min själ tillhör min Fader i himmelen, och honom vill jag inte bedröva genom att synda.» Skamsna måste då männen lämna honom i fred.

Då Ntietie gått ett par år i byskolan, fick han sin högsta önskan uppfylld. Han blev nämligen mottagen i gosskolan vid Kingoyi station. Där kunde han av missionärerna få lära sig en hel del, som inte byskolläraren kunde lära honom. Han var också mycket flitig och uppmärksam och sökte tillgodogöra sig den undervisning, som han fick. I skolan fick han varje vecka pengar att köpa mat för, kläder samt tvål att tvätta sina kläder med, ej underligt då att han själv tyckte, att han mådde som en prins. Innan han genomgått skolans fyra klasser, blev han döpt och intagen i den kristna församlingen. Det var för honom en så stor glädjedag, att han liksom glömde bort allt det svåra, som han haft att utstå i sin tidiga

barndom. Hans högsta önskan var nu, att han måtte kunna utbilda sig till lärare och sedan undervisa sitt eget djupt sjunkna folk om den Frälsare, som gjort honom själv så lycklig.

II.

ETT BESÖK PÅ KINGOYI MISSIONSSTATION.

Att fara ut och resa är säkert något, som alla barn tycka om. Vi inbjuda eder nu att göra en långresa, vars make ni aldrig förr gjort. Resan gäller ingenting mindre än Kongo, det stora landet i hjärtat av Afrika, där så många svenska missionärer verka. Ni söndagsskolbarn känna väl till detta land, ty ni underhålla flera egna missionärer där med de penningar, som ni lägga i söndagsskolans »negersparbössa».

Då detta land är mycket stort, orka vi ej med att besöka alla stationerna där utan nöja oss med Kingoyi, vår yngsta station i Belgiska Kongo. I vanliga fall tar resan dit en tid av fem veckor, men vi försöka komma dit med ett luftskepp för att komma fram så fort som möjligt.

För att undvika karavanvägen med alla dess besvärligheter styra vi kurs rätt på Kingoyi och landa på den vackra planen framför boningshuset. Då ett luftskepp aldrig förr varit synligt i Kongo, omringas vi av en stor skara människor, som önska beskåda

den märkvärdiga farkosten! Alla ropa högt i munnen på varandra:

»A kedika, bekwa kiangitukulu beni!»

I sanning en mycket märkvärdig sak.

Dagen till ära vaja både den svenska flaggan och missionsflaggan på stationens tak, och ett stort »välkommen» av gröna girlanger pryder ingången. Missionärerna mottaga oss på det hjärtligaste, och inne i matsalen bjudas vi på gott kaffe, som vuxit i backsluttningen nedanför kyrkan. Efter en tidig kvällsmat gå vi i säng och hoppas på en god vila under natten, så att vi följande dag orka gå omkring och se, vad vår station har att bjuda på.

Klockan sex på morgonen titta de första solstrålarna in genom vår rullgardin.

Vi kläda oss raskt och gå sedan att bese allt nytt och märkvärdigt.

Först inspektera vi boningshuset och finna då på nedra botten kök, matsal, strykrum och ett stort rymligt skafferi. I trots av den tidiga timman råder ett muntert liv i köket. Kocken, den präktige Deko, har just gjort upp eld och satt på vällingen till frukost. Flera män stå utanför det öppna fönstret och tigga om eld till sina pipor. Han räcker dem en eldbrand, och de skynda alla att tända sina pipor därvid. Nöjda med sin värld avlägsna de sig.

Efter dem kommer hönspojken från hönshuset med tre höns, som han slaktat till vår middag. Några småpojkar följa honom och ropa ivrigt att få tarmarna, huvudet och fötterna efter hönsen, ty det blir en

präktig måltid därav. I strykrummet står tvättarn och stryker våra kläder, under det han av hjärtans lust bolmar på sin pipa. Han tvättar och stryker lika bra som en vit och är inte litet stolt över denna sin kunskap.

Sedan gå vi vidare en trappa upp, där vi finna tre sovrum med dithörande små tvättrum, samt ett kontor, där vi mottaga infödingarne, när de komma till oss i olika ärenden. Rummens möblering är av enklaste slag, men hemtrevligt är där i alla fall. Myggnäten omkring sängarna bidraga också till trevnaden.

När vi besett boningshuset, taga vi våra stora solhjälmar och gå ut.

Strax till vänster om stora boningshuset finna vi ett mindre boningshus för missionärer. Det innehåller två sovrum och ett kontor. På vardera sidan av gårdsplanen finna vi ett mindre hus av tegel. Det ena är slöjdsal och reparationsverkstad, det andra är ett varumagasin, som innehåller tyg, knivar, hackor och en del andra saker, som vi sälja åt svartingarna. — Följa vi allén, som går från stora boningshuset, så komma vi snart till vår stora, präktiga kyrka, som på samma gång tjänstgör som skola. Bakom den ligger det stora nybyggda medicinhuset några små enkla gräshus för de sjuka att bo i samt boningshus för skolgossar.

Strax vid utträdet i det fria lade ni nog märke till, att vi ej se ett enda träd av dem vi äro vana vid att se hemma. Här är en hel liten allé av höga

smärta palmer och på gårdsplanen finna vi planterade apelsin — nerium — myrten och akasieträd. Under blomningstiden utsända de nästan bedövande vällukter.

Vi taga ned några mogna apelsiner från ett träd och förfriska oss med och finna då, att de smaka mycket bättre från trädet direkt än de apelsiner, vi köpa hemma och som kommit långväga ifrån till vårt land.

Klockan sju ljuder stationsklockan, och då blir det ett rörligt liv på gården. Skolgossar komma springande på alla smala gångstigar, som leda till Kingoyi, och de, som bo där, komma ut ur sina hus skrattande och pratande. Några, som försovit sig, komma gäspande och olustiga efter de andra. Nästan alla gossarna äro bara klädda i ett tygskynke kring livet, ty nu skola de arbeta utomhus, och då är det inte så noga med toaletten. De ställa upp sig i en lång rad och sjunga en sång, deras »rättare» beder Gud välsigna dagens arbete, namnen ropas upp, varefter de få hackor eller gräsknivar och sändas ut på fälten att hacka bort gräs, ränsa eller plantera.

Strax efter det klockan ljudit, komma några kvinnor bärande sina små barn på höften och gå in i skolan. Vi hava skola för kvinnorna om morgnarna, emedan de hava bästa tiden då. Sedan gå de till sina fält och arbeta där hela dagen.

Vi gå in i skolan för att hälsa på kvinnorna och barnen. De förra se mycket blyga ut vid åsynen av främlingarna, men alla hälsa de vänligt mavimpi = god dag.

De små barnen, av vilka de flesta äro fullkomligt nakna, springa muntert omkring och vilja taga alla i hand.

Fråga vi: »Nkumbi aku narri?» = Vad heter du, så svarar en Nzau = elefant, en annan Nsusu = höna och kanske en tredje Mundele = Vit man, ty dessa namn äro mycket vanliga i Kongo.

Lärarinnan hänger upp en tabell med små enkla meningar, men det är svårt nog för kvinnorna att läsa dem, ty de få ej tid att regelbundet besöka skolan. I kristendom tyckas de vara mera hemmastadda, och nästan alla frågor besvaras korrekt. Vi lägga ju största vikten vid kristendomsundervisningen och många av kvinnorna gå dessutom i söndagsskolan och öka sin kunskap där.

»Bing bång — bing bång», ljuda klockorna ånyo och bjuder alla att lämna sina arbeten och gå att frukostera. Klockan är då åtta.

I vild fart komma gossarne rusande från fälten. De kasta ifrån sig hackor och gräsknivar och gå in i sina hus efter kasavart, jordnötter eller majs, som de rosta vid sina eldar och äta till frukost. Sedan komma läxböckerna fram, ty den vita »mama» är mycket noga med, att de skola kunna sina läxor.

Under vår promenad hava även vi blivit hungriga, varför det smakar gott att få havrevälling och smörgås. Efter frukosten hava vi gemensam morgonbön och sång.

Klockan nio ljuder klockan igen, och då börja alla arbeten på fullt allvar.

Vi följa med lärarinnan till skolan för att höra, vad lärjungarna kunna prestera.

Så fort vi visa oss i dörren, resa alla sig upp och tillropa oss ett dånande »mavimpi». Nu se gossarne helt annorlunda ut än i morse, ty de hava tvättat sig i dammen och klätt sig i snygga skjortor och skynken, några ståta t. o. m. i byxor. Det är en stor skara gossar, som kommer till stationsskolan och få undervisning, ungefär åttio stycken. Gossarna äro fördelade på fyra klasser, och lärarinnan har två infödda lärare till hjälp. Beträffande åldern, så är den mycket olika. Vi finna gossar på tio — femton år och män på trettio — ja, fyratio år. De, som bliva omvända till Gud på äldre dagar, önska vanligen komma till vår skola för att »få förstånd och läsa Guds bok», och då vilja vi ju inte förhindra dem det, fast vi få mera arbete med dem än med de yngre eleverna. Efter morgonbönen ropas gossarna upp, och schemat för kommande timmen läses. Vi vilja nu titta litet närmare på eleverna och höra, huru de reda sig med frågorna.

Den, som genast väcker vår uppmärksamhet, är en kort groft byggd man på omkring fyratiofem år. Det är den äldsta elev, som vi någonsin haft. Han har varit domare och avgudapräst och som sådan en ivrig motståndare till vår verksamhet, men så träffade Guds ord hans hjärta. Han blev omvänd till Gud och gick en tid i byskolan, innan han kom till oss. Det är ju inte så gott att vid den åldern sätta sig på skolbänken och börja läsa a-b-c-d. Det gick dock

ganska snart för honom att lära sig läsa, ty vad som fattades i begåvning ersattes av hans flit och ihärdighet.

Hans motstycke i allt är den lille Ndimba, som sitter på första bänken. Han är yngst och minst i hela skaran. Vi voro nödsakade att taga honom till oss, enär hans hövding redan två gånger sökt taga livet av honom medelst gift. Detta skedde på inrådan av byns gamle avgudapräst, som sade, att gossen hade så klara ögon och så stort förstånd för sin ålder, att han som vuxen skulle bliva en stor trollkarl till skada för hela byn. Båda gångerna kräktes han emellertid upp giftet och blev räddad från det onda anslaget.

»Om du har tolv höns och köper sex till huru många har du då?»

»Aderton.»

»Huru många ben ha tre grisar tillsammans?»

»Tolv.»

»Fyra gossar skola lika dela sexton majsax, huru många får varje gosse?»

»Fyra.»

»En man har tjugoåtta höns och säljer tolv, huru många har han kvar?»

»Sexton.»

En av de infödda lärarne har räkning med andra klass. Som ni hörde kommo svaren snabbt och rätt. Första klassen har innanläsning för den andre infödde läraren. De bästa eleverna få läsa i den trevliga lilla läseboken; de sämsta få hålla sig till tabellen.

Tredje klass har välskrivning. På svarta tavlan står prydligt skrivet: Nzambi wavanga dizulu ye utoto. (Gud skapade himmel och jord.) Denna föreskrift söka de efterlikna så mycket som möjligt. Välskrivning är ett ämne, som alla tycka om och tyckas särskilt begåvade för.

Fjärde klass, som den vita lärarinnan undervisar, har en svår stund. Lektionen handlar om människokroppens byggnad, och allt är så nytt och främmande och olika mot det som de förut hört. I läroboken står, att människan hör till djurriket, men det tycka inte pojkarna om. »Visst äro vi svarta», säga de, »men fördenskull vilja vi inte räknas dit, nej, till himmelriket vilja vi höra.» Lärarinnan förklarar meningen för dem och då bliva de nöjda. Värre är det för dem att släppa den gamla föreställningen att maten passerar matstrupen och vätskorna luftstrupen, men även det klarnar så småningom. Efter hand gå de svåra läxorna »in i huvudet», och vid avgångsexamen bruka nästan alla eleverna kunna nöjaktigt redogöra för människokroppens byggnad och förrättningar.

Nu ringer det till rast.

Alla skynda ut på gårdsplanen. De taga fram några stora omogna meloner, så springa de runt och kasta dem som bollar åt varandra. Det är en rolig och omtyckt lek, som de aldrig tröttna på.

Vi gå ned till bananplanteringen och söka reda på var sin gul banan, stor som en gurka.

»Å, så gott dom smakar!» Det var i sanning »härliga bananer»!

»Ät så många ni orka, ty sådana finns det gott om.»

»Vi plantera mycket bananer själva och på marknaden kunna vi köpa tre stycken för tre och ett halvt öre.»

»O, så billigt! Hemma kostar dom tio öre styck och äro inte så stora eller så goda ändå.»

»Smaka på våra 'lukots' också, de äro just mogna.»

»Vad är det för sorts frukt?»

»Det är en slags plommon från Kanarieöarna.»

»O, så goda, de smaka nästan som äpplen och vindruvor.»

»Då ni ätit er nöjda på frukt, gå vi till medicinhuset.»

»O, är det så stort!»

»Ja, här i hallen hålles morgonbön med patienterna, sedan behandlas alla sår här. I det stora rummet innanför undersökes sjuklingarna och få medicin. De två andra rummen äro laboratorium och lagerrum.»

»Komma många sjuklingar hit dagligen?»

»På måndagen, då vi behandla sovsjukspatienter, och på lördagen, då det är marknad här, hava vi 'fullt hus', eljest är det ju mycket olika.»

»Titta på den lilla flickan där, hur sorgsen hon ser ut. Henne fann en missionär ute i en by för en liten tid sedan. Hela hennes ena ben var sönderfrätt, så att märgen låg bar. Hon spred en gruvlig lukt kring sig, så att ingen ville taga befattning med henne. Här får hon mat och god vård och är mycket på bättringsvägen. På grund av sina svåra smärtor är

hon mycket sorgsen jämt och kan inte tro, att Jesus älskar henne.»

»Om han älskar mig, varför skall jag då lida så», säger hon.

Stackars lilla korsdragerska!

»Låtom oss giva henne ett par mogna apelsiner!»

»Se, hur leendet förskönar hennes lilla sorgsna ansikte!»

»Det lilla barnet bredvid har under moderns bortovaro fallit i elden och illa bränt vänstra axeln och armen. Modern dröjde så länge med att komma hit, att maskarna kröpo i barnets sår. Byfolket berättade, att den lilla skrikit nästan oavbrutet i tre dagar. Vad måste ej den lilla stackaren utstått, innan hennes mor tog hit henne. Sjuksystern tror, att hon skall vara läkt inom tre veckor, men nog var det besvärligt att få hennes sår rena.»

»Men vad kommer åt gossarna, varför skratta de så hejdlöst åt den gamle mannen, som gick in för att få sin brända hand omskött?»

»Låtom oss fråga medicinpojken!»

»Vet du, varför alla skratta åt gubben, som gick in?»

»Ja då, det var regnvädersprästen i Mpetebyn. Som du vet, har det varit torrt länge, och i går kväll hade han sammankallat byfolket kring sin gud för att skaffa regn. I ceremonien ingick också att taga krut i ena handen och giva guden, men då råkade eld falla ur gubbens pipa och antända krutet, varvid han fick ena handen illa bränd.»

»Och det skratta pojkarna åt.»

»De tycka att det är roligt, att han, som stått emot er verksamhet, själv måste komma hit och bedja om hjälp.»

»Nu gå vi in och hälsa på de sjuka, som ligga här under behandling.»

»O, sådana små låga gräshyddor och bara hårda britsar att ligga på!»

»Ser ni, kongofolket använder sådana här små hus och sådana sovplatser i sina byar. Därför tycka de bäst om dem. Här få de dock filtar att svepa in sig i, det hava de ej hemma hos sig.»

»Titta på mannen där till höger. Han bars hit häromkvällen. Han hade varit ute på jakt och intet fått och var på hemväg mycket missmodig. Då fick han se en ekorre uppe i ett högt träd och började klättra upp i trädet för att fånga den. När ekorren såg mannen, tog han ett långt hopp till nästa träd, och tänk er, mannen var nog dum att försöka hoppa efter. Det lyckades ej, utan han föll till marken och slog sig illa i ryggen. En annan gång låter han nog bli att hoppa efter ekorrar.»

»Vad är det för en man, som ligger på britsen bredvid?»

»Det är en inbiten avgudapräst, som botar allehanda sjukdomar, men nu inte kunnat få bukt med sin egen svåra magåkomma. När allt hopp att bota honom med avgudarnas hjälp slog fel, ville han komma hit. Vi hoppas, att han skall bli bra och lära sig förstå, att vår Gud är mäktigare än hans gudar.»

Den där lille gossen, som ser så medtagen ut, har ramlat ned ur en hög palm, då han var uppe för att tappa palmvin åt sin hövding.

Han har gruvliga sår på båda låren, ryggen och ena armen och lider svåra plågor.

Att tappa palmvin är ett farligt yrke, som kräver många offer, men det måste gossarna i alla fall lära sig.

»O, vad tiden gått fort! Är klockan redan tolv?» Ja visst, klockan ringer ju. Nu sjunga gossarna i skolan, så det hörs lång väg:

»Skulu wau kimeni,
Ye si twavambana;
Mavimpi, mavimpi.»

(Nu är skolan slut,
och vi skola skiljas.
Adjö, adjö.)

Sedan komma de utspringande och gå att göra upp eld och laga sin mat. Alla äro nu fria till klockan två.

Vi gå in i matsalen och bjudas på hönssoppa och köttbullar, som smaka utmärkt efter vår utflykt. I stället för potatis hava vi batater, en slags sötpotatis. Många tycka, att den är bättre än vår potatis hemma, som inte gärna går till här. Det är troligen för varmt för den.

»Sök nu att vila middag en stund så att ni kunna fortsätta med att se er omkring i e. m.!»

»Sika ugunga, utangu jifweni!» — »Ring klockan, tiden är inne», ljuder pojkrättarens röst kl. två.

Gossarne komma åter och ställa upp sig på planen framför kyrkan. Nu delas de i många grupper. En klass har franska. Några sändas till skogen för att bära hem plank. Andra gå till slöjdboden för att lära sig föra hyvel och andra verktyg. De, som bekänt sig vilja vara Guds barn, och tillhöra församlingen, gå till dagskolan, där de få extra undervisning i kristendom, och en klass går till syskolan.

Vi följa de senare, ett tjugutal, till skolan. Lärarinnan delar ut arbetena, påbörjade skjortor av präktigt slitstarkt tyg. Det syns på gossarna, att de fått ett arbete, som de tycka om, ty alla se så innerligt nöjda och belåtna ut. Att tänka sig, att de en dag skola få ikläda sig dessa präktiga skjortor, är en stor fröjd.

Första klassens gossar hava aldrig förr haft en skjorta, som varit deras egen. Då de kommo till skolan, hade de blott ett smutsigt tygskynke kring höfterna.

Vi giva dem ej skjortor, förrn de varit här ungefär halva terminen, ty annars kunde det hända, att många blott kommo hit för klädernas skull och aldrig skulle återvända, då de väl fått en skjorta och ett skynke. Nu hava de lärt sig älska skolan och vilja ej alls härifrån. Giv akt på huru roligt alla hålla i synålen! Den lilla tingesten är vida svårare att hålla uti än hackan eller gräskniven. Alla sy ifrån sig, under det vi sy åt oss, men det tycks inte gå att lära kongogossarna. Det oaktat sy många av dem en söm så vacker, att man kunde tro den vara sydd pa

maskin. De, som inte ännu lärt sig sy ordentligt, bliva ej betrodda att få en skjorta, utan få öva sig på en tygbit. Några av gossarna i fjärde klass hava sina skjortor färdiga. »Äro de inte fina kanske?» Se, så bra den röda linningen kring halsen och ärmarna tager sig ut! Till och med en bröstficka med röd kant har den fått. Vad dess ägare skall bliva fin både i sina egna och andras ögon!

De, som sytt sina skjortor färdiga, hålla nu på att sy byxor. Första och andra klassisterna få skynken, men tredje och fjärde klassisterna få knäbyxor. Ni må tro, att en kongogosse är något till karl, när han får ikläda sig ett par byxor, som han själv sytt, och det får ju ingen undra på. Syskolan är visst den enda plats där vi finna gossarne riktigt flitiga. Ju förr kläderna bliva färdiga, ju förr få de ikläda sig dem. Detta glada hopp sporrar dem alla till flit. De hava ej tid att prata en gång utan hålla sig förunderligt tysta. Klockan fem lägga de ordentligt ihop sina arbeten och var och en fäster en lapp med sitt namn på detsamma.

Nu ljuder klockan för sista gången på dagen och alla äro lediga för kvällen.

De närmast boende gossarne springa hem, de andra hämta vatten och ved, göra upp eld och laga sin kvällsmat. Några läsa sina läxor eller laga sina kläder. Klockan sex går solen ned och det blir mörkt, men långt efteråt sitta gossarna kring sina eldar och prata eller sjunga. Ibland efter kvällsmaten går någon av missionärerna ned och språkar med dem och be-

rättar om allt möjligt från sitt land. »De vitas land», huru underbart det måtte vara! Och ett så konstigt folk sedan som lämnar sitt vackra hem och sina kära och resa ut till ett okänt, fjärran land, där sjukdom och svaghet möter, bara för att lära och hjälpa andra. Det skulle inte kongonegern göra, ty han tänker blott på sig själv och sina egna fördelar. Innan sömnen tillsluter gossarnas ögon, bedja de Gud rikligen välsigna deras älskade vita lärare, deras land, och dem, som sänt dem ut till Kongo.

Vem vet, vilka välsignelser dessa förböner kunna bringa eder, som hjälpa till att sända lärare till de svartas land.

»Upp sjusovare, i dag är det lördag, nu få ni se något, som ni inte sett maken till!»

»Vad är det säg, vi äro så nyfikna!»

»Det blir stor marknad på planen bakom kyrkan, omkring tusen personer komma dit ibland. Strax efter frukosten följas vi åt dit.»

»O, så roligt att få se en riktig kongomarknad med så mycket folk!»

»Kom nu gå vi!»

»O, så väldigt med folk!»

»Sitta männen åt ena sidan och kvinnorna åt den andra?»

»Ja, i allmänhet, men låt oss nu sätta oss här, ty de börja sjunga. Sedan skall en av eleverna från seminariet predika, innan marknaden får öppnas. Hör huru innerligt han beder människorna betänka, att de äga en själ och inte bara en kropp och att de skola

vara lika ivriga att tillgodose själens behov som kroppens. Kibangu är i sanning en duktig predikant och en ödmjuk kristen, som gärna vill visa andra vägen till den frälsare, som han själv har funnit.

Nu är det slut, och vi kunna gå omkring och beskåda varorna.

Se sådana stora vackra lergrytor, som kvinnorna från Jalamoko hava med sig! Skada, att de äro så sköra, annars kunde ni köpa hem till edra mammor att sätta blomkrukor uti. De kosta blott tjugo öre styck.

Dessa grytor tillverka kvinnorna. De hava en strykande åtgång på alla marknader på grund av sin mångsidiga användning. De duga att laga mat uti, diska, hämta vatten m. m. De små, små grytorna kosta bara fem öre. De användas mest till dryckeskärl.»

»Vad är det för något i de stora korgarna, som alla kvinnor medföra?»

»De stora rötterna där heta mayaka = kasavarot och utgöra folkets huvudsakligaste föda. Här ser ni majsax. De äro mycket välsmakande, då de äro späda.

Så här se jordnötter ut, dem köpa vi ett mått av och rosta i ugnen, så få ni känna, huru goda de äro. Vi få inte heller glömma att köpa ett stycke sockerrör, ty de äro mycket söta och goda att tugga på. Akta er för att taga i de där små röda kornen, det är kongopeppar, som är förfärligt stark. Om ni taga ett i munnen och tugga på, svider det i flera timmar efteråt.

»Äro inte de här mattorna och korgarna trevliga?»

»Jo, mycket. Av dem måste vi köpa hem några till mine härifrån. Äro de dyra?»

»Både korgar och mattor kosta tjugufem öre styck. Kvinnorna hava minsann inte mycket för sitt arbete. Först få de gå en hel dag och söka bindvirke och så går nog en hel dag åt att fläta en dylik korg eller matta. Säkert tycka edra mammor om att få en korg härifrån.

Titta på de där småttingarna, som åtfölja sina mödrar till marknaden! Så näpna och pigga de äro. Så svårt den där lille pysen har att hålla jämvikten på sina tjocka små ben, och ändå har han inga kläder på sig. Både han och de andra småttingarna äro fullständigt nakna, som vi se. Då jag lyfter upp den lille tjockis, breder han ut sina ben för att med dem omfatta min höft. Kongokvinnan bär ej sitt barn på armen som vi utan på höften eller ryggen. Både barn och kvinnor se så vänligt på oss. De tycka säkert om, att se så många främmande vita här. Säg nu adjö till kvinnorna, så gå vi över till andra sidan. Adjö låter så här: »Mavimpi lusala.» Hör huru de ropa åt oss: »Mavimpi lwenda!»

»Usch så illa här luktar! Vad kommer det ifrån?»

»Det är från kött- och fiskförsäljarna. När deras varor hava denna lukt, så njuter både gom och näsa på en gång. Kött av både vildsvin — antilop — boaorm och svin tycks finnas i dag. Det är alltsammans soltorkat och har därför en så otrevlig lukt.»

»Vad är det för ludna tuss, som gossarna hava så fullt upp av?»

»Å, det är råttor. Det är en stor delikatess, må ni tro. Nu är rätta råttsäsongen, och då göra alla gossar fällor och sätta ut i skogen. Sin fångst föra de sedan hit och sälja. De spetsa en pinne i båda ändarna, vika råttan dubbel och träda så upp tio stycken på en pinne.»

»Äta råttor, fy då!»

»Vore de färska, ginge det väl an, men nu äro de så ankomna att håren falle av dem. I alla fall tycka människorna, att de äro goda, och råttkommersen går med glans. De där stora vita larverna, som levande äro spetsade på pinnar, och vrida sig kring dem, se i mitt tycke lika oaptitliga ut som råttorna, men var och en har sin smak.

Vi äro vana vid god, ordentligt lagad mat, men det är ej kongonegern.

Här hava vi höns, getter, tyg, krut, tobak och salt. Hör huru gubbarna skrika i munnen på varandra. Säljaren hugger till duktigt för varan och köparen prutar ändå duktigare, varför de få hålla på och köpslå i timtal för att bliva överens om priset. Många av gubbarna hava inmundigat åtskilliga muggar palmvin, innan de gingo hit, och därför äro de så »möra i mun».

Palmvin få de ej sälja här på vår tomt, men det sälja de där nere i dalen. Dit går en hel del av marknadsfolket och köper.

Nu börjar marknadsfolket troppa av, ty det mesta är slutsålt. De där männen ämna sig tydligen till vårt magasin att handla. Vi följa med och se, om missionären har några kunder.

»O, en sådan trängsel här är, och huru gubbarna skrika sedan!»

»Kunderna få ej gå in i vårt varumagasin, utan missionären lämnar ut varorna genom en stor lucka. Alla vilja hava först och många försöka pruta. Därför äro de så högljudda. Det äro vi här ute så vana vid, att vi knappast giva akt på. Här går affärerna med kläm. Tyg, knivar och hackor i långa banor köpas av infödingarna. Dessa varor föra de sedan till långt bort belägna marknader och sälja med stor förtjänst.»

»Titta på mannen där! Han har en lång korg full med små magra eländiga höns. Nu söker han inbilla missionären, att de äro stora och välfödda och värda ett oskäligt pris, men missionären känner sin man och bjuder honom, vad de äro värda.

Så nöjd gubben ser ut, då han räknar sina pengar, säkert fick han mera betalt, än han hade hoppats.

Under vårt marknadsbesök har nästan hela förmiddagen gått och vi måste skynda oss, om vi skola besöka seminariet, ty eleverna där hava färre lektioner på lördagarna än övriga dagar.

Som vi se, är det blott en liten dalsänka, som skiljer stationskullen och seminariekullen från varandra.

Seminarietomten har en mängd rabatter och planteringar med vackra blommor och växter, som fröjda

ögat. Vi stiga in i det stora nybyggda seminariet i lärosalen för män. Där utbildas våra medhjälpare, som sedan skola predika evangelium för sitt eget i hedendomens bojor hårt bundna folk. Sedan de genomgått gosskolan på stationen och fått någon utbildning i undervisningskonsten, hava de varit ute som byskollärare en tid, varpå de kommit hit för att utbildas till evangelister och lärare. Alla se präktiga och respektabla ut och taga sitt arbete på allvar. Eftersom de i dag äro sysselsatta med uppsatsskrivning, skola vi ej störa dem utan gå vidare till kvinnornas lärosal.

Vi finna där sju elever, alla lärarehustrur, som nu undervisas både i bokliga och praktiska ämnen för att kunna hjälpa sina män i arbetet och missionera bland kvinnorna i sina byar.

Mitt emot seminariet finna vi bostad för skolans lärare och vid sidan av detsamma elevernas många små hus.

Klockan två är arbetet slut på lördagarna. Nu äro skolpojkarna i farten med att sopa marknadsplatsen. Se huru rök och damm stå i högan sky!

På lördagarna få alla gossarna en tvålbit var, nu skola de gå ned till vattnet och tvätta sina kläder för att vara fina och rena till söndagen. När alla »tvättarna» gå ned i dammen för att tvätta, blir där ett muntert liv, de stänka vatten på varandra, hoppa, dyka och fröjdas av hjärtans lust.

De vackra, skiftande sländorna, som i tusental flyga över vattnet, tyckas rent av dela gossarnas glädje.

»Men vad nu, börja våra ärade gäster bliva trötta och dåsiga?»

»Ja, här är ju så varmt, att man knappt kan uthärda, och så var det så bråkigt på marknaden, att det går alldeles runt i huvudet på oss.»

Vila då för all del hela eftermiddagen, så att ni äro krya tills i morgon, ty då är det ju er sista dag här.»

»Nog var det gruvligt roligt att få komma hit och se så mycket, men nog skall det bliva skönt att få komma hem till vårt eget vackra Sverige igen.»

»Klockan är nära åtta, fort upp och kläd er. Så fort ni ätit frukost, få ni gå ut och bekanta er med söndagsskolbarnen.»

»O, en sådan stor skara barn! Låtom oss följa dem och se vart de taga vägen.»

»Flertalet av barnen springa ned till promenaden och leta nedfallna apelsiner, som de hava lov att taga. Se, huru de komma med händerna fulla, och hör hur belåtet de smacka med läpparna. Det var ett riktigt kalas för dem.»

»Vart taga barnen vägen, som springa bakom hönshuset?»

»De gå att inspektera vår sopbacke, där de kunna hitta många rara saker.»

»Rara saker på en sopbacke, hur är det möjligt?»

»Inte skulle ni göra några fynd där, men de små svartingarna finna mycket där, som de anse värt att äga.

Ser man på bara, ett så rikt byte de fått i dag, flera stycken tomma konservburkar, några tyglappar

och till och med ett par trasiga skor. Nästa söndag komma troligen två av dem hit hasande i var sin sko, ty en så sällsynt vara behöver man inte hava två av för att vara fin, det räcker med en.»

Den där strumpan, som gossen där har på huvudet och kambiten, som hans granne har instucken i sitt lurviga hår, äro troligtvis fynd härifrån också.

Nu hava de tydligen uppgivit hoppet att finna något mer, och därför styra alla sina steg mot dammen nedanför kyrkan. Nu börjas en rolig lek. Giv akt på, huru de ställa upp sig i rader med utsträckta händer. Nu hoppa alla högt i luften på en gång, så ned igen och slå med handytorna på vatten. Det låter alldeles som att slå på trumma. Denna lek är mycket omtyckt. Nu ljuder ringklockan. Med vilken fart alla rusa upp ur vattnet och in i kyrkan. Se huru vattnet rinner om deras små skynken, det blir riktigt små rännilar på kyrkogolvet.

Nu sträcka de på sig och tillropa sina lärare ett ljudligt »mavimpi».

»Det här är väl inte bara söndagsskolbarn, ty det finns ju så många gamla personer med?»

»Jo, alla äro de elever i söndagsskolan. De där gamla kvinnorna hava gått i många år, men deras kunskap är så ringa, att de vilja hålla på för att något öka den.»

»Vilken sång vilja ni sjunga i dag?»

»Jimbilanga bauso num tilivelivitt cici». (Sjung som fågeln glad i lunden etc.)

De sjunga med liv och lust, så att taket nästan kan lyftas. Här finns minsann inga »stumma» med. Takten slå de både med händer och fötter, ty att sitta still är mycket svårt för de livliga små bytingarna. Nu stråla allas anleten upp, ty den vita »mama» skall ropa upp dem. Det är något till roligt att hava sitt namn skrivet i hennes bok, därför ropa de »ja» så högt de förmå. För varje frånvarande ropar hela skaran »Ka moko» = inte här.

Den bibliska planschen, Jesus välsignar barnen, tilltalar dem mycket, likaså den sköna berättelsen om Jesu kärlek till de små. Måtte de förstå, att de i Jesus hava sin bäste vän och hjälpare i nöden. Många av våra små elever hava »avlagt den goda bekännelsen», d. v. s. bekänt att de lämnat tron på avgudarna och vilja vara Guds barn. Hemma i sina byar bland idel hedningar äro de sedan små ljus, som lysa genom att sjunga de små sånger de lärt och berätta en del av vad de hört i söndagsskolan.

Det ser ut, som om de hade något särskilt på hjärtat. Å, de vilja tacka så mycket för ert besök och hälsa till Sveriges alla söndagsskolbarn.

»Glömmen nu inte att framföra den hälsningen!»

Barnen kasta så längtansfulla blickar på eder vid avskedet, kanske förstå de, att de ej skola återse de flesta av er förrän hemma hos Gud.

»Nu gå vi ut och få en smula frisk luft, medan kyrkan vädras ut till nästa möte.»

»Så många unga välklädda män, så olika de infödingar vi sett förut, vilka äro de?»

»De tillhöra vår lärarekår. Flera av deras kamrater äro ute i byarna och predika, men dessa äro fria i dag och komma därför hit. — Alla dessa voro för några år sedan vilda halvnakna hedningar, men nu äro de nya skapelser både till sin inre och yttre människa. Tänk ändå huru evangelium kan omskapa folk.»

Se på våra skolgossar, se huru trevliga de äro i sina nytvättade kläder. Och de kristna kvinnorna sedan, så trevliga de se ut i sina snygga bomullsklädningar.

Vi få en stor skara åhörare i dag, fastän himlen ser så mulen ut, det blir nog regn snart.

Stigen nu in och tagen plats längst fram på tvärbänkarna, så att alla kunna se eder ordentligt. Ni äro ju från vårt land, och det är tillräckligt för att vinna deras kärlek och intresse.

Se, där komma två unga mödrar bärande sina barn och sätta sig på första bänken. De små barnen skola välsignas i dag, därför se mammorna så glada ut. Nu börjas mötet med den sköna sången: »Jag lyfter mina ögon upp till bergen.» Hör huru kraftigt alla sjunga med, ingen enda sitter tyst och liknöjd. Nu leder läraren Nkono i bön. Han beder så innerligt, att hans bön säkert går direkt till Guds fadershjärta. Särskilt beder han Gud välsigna »de vitas land» och dem, som sänt missionärerna hit.

Skada att ni inte kunna följa med predikan, ty den var mycket god och framställde Guds stora kärlek till människorna så levande för oss.

Se pa de fyra unga gossarna, som stå upp och räcka upp sina händer! De bekänna att de lämnat tron på avgudarna och vilja följa Herren Jesus. Må Gud rikligen välsigna dem!

Sedan vi sjungit sången: »Låt oss bära barnen till Jesus, barnens bäste vän», komma kvinnorna fram med sina små. Missionärerna och några av de infödda lärarna lägga sina händer på deras huvuden och nedbedja Guds välsignelse över dem. Småttingarna le så vackert, kanske de hava en förnimmelse av, att det är lyckosammare att bliva välsignad av Guds församling än att mottaga avgudaprästens amulett och hans s. k. välsignelse, som de hedniska barnen få göra. Barnens fäder skriva upp deras namn och födelsedag i sina almanackor. Tänk, så roligt för barnen då de bliva större, att veta huru gamla de äro. Det har inte Kongofolket alls reda på annars. Medan vi sjunga en avslutningssång, taga vi upp kollekt. Alla mötesbesökarna tyckas lägga i något. De som inte hava penningar lägga i ägg, som vi sedan köpa.

»Gån i frid», hälsar missionären till avsked.

»Stanna kvar med frid», svarar församlingen i korus. »Hälsa åtminstone på de äldsta församlingsmedlemmarna, så bliva de så glada. Se huru de, som fått trycka edra händer, stråla av fröjd. Alla hava vi varit glada åt ert besök, de kristna infödingarne inte minst och alla önska vi eder välkomna åter.

Glöm oss nu inte i edra förböner, när ni komma hem igen!

Om ni tidigt börja att bedja och offra för arbetet här ute, så kanske Gud i framtiden kan få sända många av eder hit ut som missionärer, när vi, som nu verka här, hava av missionens Herre kallats hem till hans sabbatsvila.

III.

TVÅ SMÅ FOSTERBARN.

En morgon, då vi kommo ut för att gå till våra olika arbeten, funno vi en gosse på omkring femton års ålder sittande på golvet i förstugan med ett spätt gossebarn i knät. På vår fråga var han kom ifrån, och vad han önskade, svarade han, att han kommit från en långt avlägsen by för att bedja oss bevisa barmhärtighet mot hans lille nyfödde bror. Modern hade dött strax efter gossens födelse, och föregående kväll hade Makungu, så hette den store gossen, då han satt inne i sin lilla hydda, hört fadern och några övriga män samtala om att begrava den lille levande tillsammans med sin moder. Gjorde de ej det, så skulle den lille snart dö av svält, enär det inte fanns någon kvinna i byn, som kunde åtaga sig att amma honom.

Makungu blev mycket ledsen och förskräckt, då han lyssnade till dessa grymma rådslag, och han beslöt att om möjligt rädda sin lille bror från det hårda öde, som var ämnat åt honom. Fördenskull höll han sig vaken tills allt var tyst och stilla i byn. När han

trodde, att alla hade somnat, smög han sig försiktigt upp och tog sin lille bror med sig och styrde sina steg till oss. Han hade aldrig förr varit vid stationen, men han hade hört många berätta om, att missionärerna voro goda och hjälpsamma mot sjuka och elända; och därför kom han nu till dem.

I bevekande ordalag bad han oss nu rädda den lille och låta honom stanna som hans vårdare. Vi lovade helt naturligt att hjälpa honom i hans nöd, och de båda gossarna fingo stanna vid stationen. De fingo ett litet hus för sin del att bo uti och Makungu, som blott var iklädd ett smutsigt och trasigt ländskynke fick en präktig skjorta och ett trevligt skynke. Åt den lille Yina sydde vi några ombyten småkläder. Nu gällde det för Makungu att visa, vad han dugde till. Hittills hade han blott tappat palmvin, gjort råttfällor och fångat råttor samt varit med på rättegångar och marknader, men nu fick han lära sig att mata och sköta lillebror, laga sin egen mat, hålla huset snyggt och tvätta sina och broderns kläder. Alla dessa nya och ovanliga sysslor lärde han sig snart att utföra, ty han var både läraktig och villig. På bestämda tider kom han upp i vårt kök efter mat åt den lille Yina, som åt därav begärligt och gapade som en liten svalunge mellan varje sked. Vi hava ju ingen färsk komjölk i Kongo, då vi inte hava några kor, men vi gåvo honom s. k. kondencerad mjölk, som vi rörde upp i kokt vatten. När han blev litet äldre, fick han äggmjölk och havresoppa och till vår stora glädje växte han och blev tjock och duktig. Under vistelsen

vid stationen gick Makungu i småbarns- och söndagsskolan, där han lärde sig älska Herren Jesus såsom sin Frälsare. Vi hade mycken glädje av honom, ty han var mycket snäll och tjänstaktig och gav gärna en handräckning, var han kunde. Hans far besökte oss ibland, och han var mycket glad över Mahungus rådighet, som räddat den lille från att levande begravas. Nu när han var stor och duktig, var han mycket värd i sin faders ögon, ty han var själv hans hövding och rådde om honom, något, som ej alla fäder i Kongo göra. Vid omkring tio månaders ålder började Yina krypa och gick gjorde han, då han var litet mer än årsgammal. Det är svårt att avgöra, vem som var gladast, vi eller Makungu, då vi åsågo den lilles försök att hålla jämnvikten på sina korta tjocka ben. Han jollrade och pladdrade, sträckte ut armarna emot oss och var så innerligt rar och näpen. Föga anade vi då, när vi sågo den livskraftige lille pysen, att hans levnadsdag på jorden skulle bliva så kort.

När de båda gossarna varit hos oss några månader över året, började Makungu längta efter att få återvända till sin by. Han var förvissad om, att Yina nu bra skulle kunna reda sig på landets mat. Han tog farväl av oss med många tacksägelser och lovade att sköta och vårda sin lille bror lika omsorgsfullt och troget hemma i byn, som han hade gjort hos oss. En kort tid därefter mottogo vi den överraskande nyheten att lille Yina dött efter ett par dagars sjukdom. Liemannen skördar många offer bland Kongos

små. Makungu sörjde djupt den lille, som han varit i moders ställe för, men han har det glada hoppet att en gång få möta honom hemma i Guds ljusa himmel.

Ryktet om, att vi upptagit ett svart fosterbarn, spred sig snart vida omkring i landet. En tid efter sedan vi tagit emot Yina, kom en dag en mäktig byhövding till oss medförande en liten gosse. Modern hade dött, då Nsusu var helt liten och sedan dess hade hennes medhustrur emellanåt givit honom di, men det blev mycket oregelbundna måltider, så den lille blev till ytterlighet mager och skrek både dag och natt. Vi gjorde genast i ordning mjölk åt honom och den uthungrade lille gav sig ej, förrän han förtärt alltsammans. Därpå somnade han nöjd och belåten och sov så gott, som han inte gjort på länge. Lille Nsusu skulle under sin vistelse hos oss skötas av sin farmoder. Men det visade sig snart, att hon ej alls var en så trogen och pålitlig barnsköterska, som Makungu varit. Hon var en gammal inbiten hedning, som ej trivdes särdeles väl hos oss. Det syntes på henne, att det var mycket påkostande att giva barnet mat, som hon fått av oss, och hon betraktade den med misstänksamma blickar. Och kläderna, som vi sytt åt den lille, ville hon ej alls kläda på honom. Ett par gånger rymde hon ifrån oss medtagande gossen, så vi fingo mycket besvär med att sända bud och hämta henne tillbaka. Då hon återkom, var den stackars Nsusu alldeles uthungrad och åt glupskt. Vi tillsade då gossens fader, att om han ville hava sonen kvar hos oss, måste han giva honom en annan skö-

terska. Till sin stora förtret måste nu farmodern lämna gossen, som i stället fick en ung gosse till vårdare. Denne lärde sig snart sköta honom på ett tillfredsställande sätt. Varnade av händelsen med Ngundu, släppte vi ej Nsusu så snart ifrån oss. Han stannade vid stationen, tills han var omkring två år. Då han lämnade oss, var han en stark och duktig pilt, som hade all utsikt att reda sig. Fadern var lycklig över sin duktige gosse, och vi voro det ej mindre, som fått vara ett medel i Guds hand att frälsa den lille från en kvalfull hungersdöd.

IV.

OFFERVILLIGHET.

När den kristna församlingen vid Kingoyi räknade omkring sextio medlemmar, beslöto vi att anordna en offerdag för att lära infödingarna inse det stora uti att få vara med och offra för att evangelium skulle utbredas vidare i deras eget land.

Det var på ett församlingsmöte i maj månad, som detta förslag framkom och mottogs med glädje av alla. Visst voro så gott som alla församlingsmedlemmar fattiga, men de lovade dock att göra sitt bästa. Det beslöts, att offerdagen skulle hållas första fredagen i november, och följande dag skulle de influtna gåvorna försäljas.

Strax efter det offerdagen beslutats, lånade en ung man såg, yxa och hyvel av oss för att fälla ett träd och förfärdiga någon sak av till den stora dagen.

Dagarna före offerdagen låg det spänning och förväntan i luften.

En morgon då lärarinnan inträdde i skolan, förstod hon att något extra var å färde, ty flera gossar räckte upp sina händer och ropade ivrigt: »Mama,

manna, få vi fråga om något?» Då tillstånd därtill givits, förklarade skolans ordningsman, att de kommit i dispyt om, vilka som finge giva gåvor till offerdagen. Några hade fattat det så, att endast församlingsmedlemmar ägde rätt därtill, andra menade, att rättigheten också gällde dem, som bekänt sig vara kristna och gingo i dopklassen. Lärarinnan förklarade, att alla som hade kärlek till missionen och ville giva en gåva till vår offerdag, vore välkomna att göra det.

Starka jubelrop blevo svaret på hennes ord. Gossarne förklarade ivrigt, att de alla önskade få vara med och att även en del personer i byarne som ej vore kristna, men som insåge välsignelsen av missionen också önskade bidraga. De ombådos att omtala för byfolket, att vi med glädje mottogo gåvor av alla, som önskade giva sådana.

Offerdagen upprann klar och strålande. Skolgossarne hade mycket svårt att giva sig till tåls under lektionstimmarna, ty alla väntade med spänning på eftermiddagens möte. Till och med missionärerna grepos av den allmänna oron och längtan.

Strax efter middagen gjorde vi kyrkan i ordning. Två stora bord ställdes dit för att lägga gåvorna på, och vi satte oss att vänta på givarne. Vi behövde inte vänta länge. Först kom en hövding från en grannby stretande med en envis get bunden i ett kort snöre. Geten ville på inga villkor gå in i kyrkan, hon tyckte visst att lokalen var för fin för henne. Vi bundo henne därför i ett uthus till auktionsdagen. Nu kommo människorna i skaror till kyrkan, man hann

blott hälsa på dem och taga emot gåvorna. Se en sådan skara kvinnor, och så mycket de föra med sig. Högar av kasavarot, majs och jordnötter staplas upp på borden. Några långa, grova sockerrör ställas bredvid i sällskap med åtskilliga rullar av papyrusmattor. Männen giva i allmänhet höns, krut, tyg, berpipor, antilopskinn och pengar. Ägg formligen strömmar in, vi hava redan två stora burkar fulla. Nu måste vi ägna vår uppmärksamhet åt skolgossarna och se efter, vad de giva. Där hava flera stycken framburit små speglar, »gubbnäsdukar» och pennknivar, som de förra julen fått till julklapp här.

»Nej, men titta på Mpangu och Mpela, hava ni också kommit hit!»

»O, mama, det är ju över fem månader sedan vi måste lämna skolan på grund av våra otäcka sår, men i dag ville vi naturligtvis komma hit med en gåva.» Strålande av glädje hällde Mpangu ut en stor mössa full med jordnötter på bordet och Mpela lade fyra ägg i bunken.

»Vad är det, som Siamuna kommer knogande med?» Minsann är det inte en dörr, som han själv gjort. Nu fingo vi veta, varför han lånade verktyg av oss. Det var duktigt gjort att fälla ett mahognyträd och göra en så fin dörr av. Måtte den gå till mycket pengar!

»Se, där kommer en get till! Det var hyggligt av er, som ej tillhör församlingen, att giva en så stor gåva. Bind henne ute hos den andra!

Hönsen få ni gossar taga och binda vid skolbänkarna eljest komma de att kalasa alltför mycket på majsen och jordnötterna.»

»Var hava de här skjortorna kommit ifrån?»

»Dem hava några lärare och fjärdeklassister lagt dit. Några hava köpt tyg och sytt skjortor, andra hava givit av dem, som de fått här.»

»Vad innehåller ditt paket, lille Mpeko, det ser så stort och hemlighetsfullt ut.»

»Ett par byxor.»

»Ett par byxor. Var har du fått tag i dem? Du har väl själv aldrig hittills ägt ett par sådana?»

»Jo, ser du, min store bror, som varit soldat i övre Kongo, återkom helt nyligen till byn efter sex års bortovaro. För att glädja mig skänkte han mig dessa byxor.»

»Och dem tänker du nu giva bort. Är det alldeles säkert, att du inte kommer att ångra dig efteråt?»

»Ja, det är säkert. Jag giver dem med glädje till 'Guds arbete'. Om jag får leva, kan jag nog få flera par byxor.»

Full av glädje skyndade lille Mpeko bort, sedan han framburit sin stora gåva. Ingen av givarna hade gjort ett större offer än han, ty att giva bort sitt första par byxor är ett stordåd, som ej vem som helst kan göra efter. En kongopojk, som får sina första byxor, känner sig som en hel karl, och den glädjen hade nu lille Mpeko avstått ifrån.

Men vad i alla dar är det, som den där ynglingen kommer och bär på? Minsann är det inte tre stora avgudar. Dem tänker han väl aldrig skänka till en missionsauktion? Jo, nog ser det så ut alltid. Ynglingen upplyser oss om, att folket i hans by ej längre trodde på dessa stumma avgudar. Nu ville han skänka dem till auktionen, för att vi skulle köpa dem och visa för vårt folk hemma i Sverige, huru dåliga gudar kongofolket har. Han trodde, att de, som nitälska för kongofolkets frälsning, skulle efter den synen bliva ännu ivrigare att utsända missionärer.

Nu börjar det skymma och flera givare synas ej till, varför vi stänga igen kyrkan. Våra ögon vila med glädje på de många olikartade gåvorna, som givits av kärlek till Herren och hans rikssak på jorden. Måtte nu också auktionen gå bra! Därom bedja vi i det sista, innan sömnen tillsluter våra ögon på kvällen. Auktionen var bestämd till klockan två följande dag, men redan långt före den utsatta tiden samlades stora skaror av folk utanför kyrkan. När vi skulle låsa upp kyrkan och gå in, hade vi riktigt svårt att komma fram, så trängde folket på. Den inföding, som först lyckades tränga sig in var Siamuna, han som tillverkat och skänkt dörren. Väl inkommen gjorde han en glad upptäckt, som han med höga rop och smackningar delgav de övriga. En av de bundna hönorna hade nämligen värpt ett ägg på morgonkvisten, och det omtalade Siamuna med följande ord:

»O, i sanning en så förståndig höna här finns, som vill vara med och giva till Guds arbete! Hon har värpt ett ägg, och det bör betalas dubbelt så mycket som de övriga äggen, därför att hon värpt det just för ändamålet.» Det påträngande folket instämde till fullo i hans glädjerop.

Auktionen gick med ett liv och en fart som äro okända för oss nordbor. Auktionisten och skrivaren svettades värre. Spekulanterna nöjde sig ej med att överbjuda varandra utan överbjödo många gånger sig själva. Begärligast av allt voro de kläder av olika slag som missionärerna skänkt. Där funnos passande utstyrslar för blivande brudpar och allt gick åt. Efter ett par timmar var alltsammans slutsålt. När vi summerade ihop beloppet för auktionen funno vi till vår stora både glädje och förvåning att det steg till något över sjuttio kronor. Det var mer än vi vågade hoppas, när vi betänkte, att de flesta av våra församlingsmedlemmar voro mycket fattiga.

Hur kunde då resultatet bliva så bra?

Jo, kärleken till Gud drev de infödda kristna att göra verkliga offer, och de ansågo det som en stor förmån att få vara med och giva.

Här funno vi i sanning »glada givare».

En söndag, kort efter auktionen, då en av missionärerna skulle gå till kyrkan och predika, kom en ung man och lade ett paket i hans hand sägande:

»Vi äro några gossar nere i Matadi, som höra till församlingen här, men som ej hunno få hit någon gåva till offerdagen. Vi hava då samlat ihop dessa

pengar att lägga till dem, som ni fingo in genom auktionen.»

Döm om missionärens glädje, då han öppnade paketet och fann det innehålla sjuttio france (en france = 72 öre) samt namn på sju givare, som offrat tio france var. Säkert hade de fått spara bra mycket av sina små inkomster för att kunna giva så mycket.

Du, som läser denna berättelse, sök likna dessa kristna kongoynglingar och offra något av det, som är dig dyrt och kärt för missionen. Den, som giver åt Gud får riklig lön därför både i detta och det tillkommande livet.

V.

VÅR FÖRSTA BIBELUTDELNING.

Hava ni månne reda på, att hela bibeln är översatt till kongospråket?

Allt ifrån vår missions början hava missionärerna arbetat på att giva folket Guds ord, på deras eget språk, men först 1905 utkom hela bibeln på kikongo. Ni förstå, vilken glädje det skulle vara för de infödda kristna att få mottaga den heliga boken på sitt eget språk. Fast den efter kongoförhållanden var ganska dyr, skyndade så många som möjligt att köpa den. De, som ej kunde betala den på en gång, fingo löfte, om att betala en viss avgift varje vecka, till den var betalt. Somliga av köparna tryckte boken till sitt hjärta, andra kysste den, och alla lade med sydländsk livlighet sin glädje i dagen över att äga »Guds bok».

Hos de läskunniga gossarna i våra skolor uppstod helt naturligt en stark längtan efter att bliva ägare till den heliga boken, men var taga pengar ifrån, de voro ju alla så fattiga. Frågan löstes helt oväntat för mången, genom kära vänners offervillighet.

Har någon av eder månne hört talas om en förening, som heter »Kongobarnens vänner»? Den har

sitt säte i Göteborg och har under de snart trettio år, som den existerat, uträttat stora ting för vår kongomission. Den underhåller hela gosskolan vid Mukimbungu station och sänder dessutom julgåvor till skolbarn på de övriga stationerna. Stiftaren av föreningen är en farbror, som vi bruka kalla »Kongo-Anderson», fast han aldrig varit i Kongo. När han fick höra, att bibeln var översatt till kongospråket, så resonerade han så här:

»Åt en gosse, som slutar skolan och på egen hand kommer ut i livet, kan man inte giva en bättre gåva än en bibel. Därför måste jag skaffa pengar, så att så många gossar som möjligt kunna få en bibel till nästa jul.» Tänkt och gjort. Denne snälle farbror lyckades insamla så mycket pengar av de offervilliga göteborgarna, att ett tiotal gossar vid varje station kunde få var sin bibel. Jag önskar, att ni kunnat vara med och bevittna de gossars glädje, som fingo var sin bibel till skänks. Det var på examensdagen strax före jul, som utdelningen skedde. Vi hade tänkt att de flitigaste och bästa gossarna i tredje och fjärde klass skulle bliva de lyckliga ägarna av biblarna, men det året hade en ung gosse i andra klass utmärkt sig före alla andra, varför vi ej ansågo oss kunna gå förbi honom.

Ni må tro att gossarna sutto i spänd väntan, då lärarinnan kom in med biblarna. Vilka skulle bliva de lyckliga ägarna därav?

Det var så tyst i skolan, att man kunnat höra en knappnål falla till golvet.

Lärarinnan bröt tystnaden genom att öppna den översta bibeln och läsa: »Till Kwamba Senda, ett minne från Kongobarnens vänner i Göteborg.

Full av glädje skyndade ynglingen fram och mottog den heliga boken, som han tryckte till sitt bröst. Denne yngling, som då avslutade skolan, skulle sedan börja på seminariet för att utbildas till lärare. Sedan ropades fem av hans kamrater i fjärde klass upp och fingo var sin bibel med sitt namn och samma hälsning som i den första. Därefter kom turen till tredje klass, ur vilken tre gossar lyckliggjordes med var sin bok. Vem skulle få den som var kvar? Minst sextio par klara gossögon betraktade den med längtan. Då den ovanomnämnde gossen, Siamuna, hörde sitt namn nämnas, blev han så glad, att han knappt kom sig för att resa sig upp och mottaga den dyrbara gåvan. Efter ännu en uppmaning kom han och hämtade den. Hans mörka ögon strålade av fröjd, då han återvände till sin plats.

Efter utdelningen talade lärarinnan en stund till dem över orden: »Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på alla mina vägar.» Hon bad dem, att de dagligen skulle läsa och begrunda den heliga bokens ord, som är lik en gruva med outtömliga skatter.

Efter detta tal reste sig eleverna upp och sjöngo en tacksägelsesång, varpå de tackade för den dyrbara gåvan.

Tio biblar hade givits åt de kristna ynglingarna. Tio biblar — vilken mission de skulle kunna fylla. Genom dem skulle ljus och frid kunna givas åt tusen-

den, som ännu famla i mörker och hedendom. Tio biblar — vad skulle de ej mäkta uträtta på platser dit ej en stråle av evangelii livgivande ord nått.

Sedan den tiden hava vi till varje jul fått ett visst antal biblar från samma förening att dela ut.

Under de senaste åren hava vi varje gång givit någon av dem till någon läskunnig kvinna, som varit för fattig att själv köpa sig en. Deras glädje över gåvan har varit rörande. Det är tacksamt att skänka biblar åt kongofolket, ty för dem är »Guds bok» en skatt, som högt aktas och flitigt användes. Genom att flitigt läsa Guds ord få de ganska stor insikt däri. Ju större denna insikt blir, ju mera skall mörkret, som nu så tjockt vilar över Kongos land, vika. Evangelii klara ljus skall jaga det på flykten.

VI.

HURU GUDS ORD KOM IN I NSWEKA.

Alla lärare, både vita och svarta, som besökt den stora folkrika byn Nsweka i avsikt att förkunna Guds ord där, voro ense om, att man knappast kunde uppleta en hårdare och otillgängligare plats.

Så fort byfolket såg missionärernas stora vita solhjälmar på avstånd, skyndade nästan alla att springa och gömma sig i det långa gräset, och kom en svart lärare till byn, blev han skymfad och smädad och förbjöds att läsa eller predika Guds ord där. Den gamle hövdingen hade tagit löfte av sitt folk att aldrig tillåta »de vitas nya lära» komma in i byn, enär det skulle bringa dem alla i olycka. Alla trodde hövdingens ord, och därför motstodo de envist varje försök, som gjordes att få undervisa i Guds ord i byn, och lika hårdnackat vägrade de att låta något av byns många barn gå i missionens skola.

På ett församlingsmöte vid stationen begärde en av lärarne att bliva sänd till Nsweka på en tid, enär han trodde sig hava funnit ett medel att kunna beveka de otillgängliga människorna där. Följd av församlingens välönskningar och förböner gick han dit.

Han tog med sig några höns, en stor pisangklase och mycken annan mat, och då han kom fram till Nsweka, började han anrätta en präktig måltid. När maten var färdig, bjöd han allt folket i byn att komma och äta därav. Under det han lagade maten, stodo människorna mycket intresserade och sågo på, men då han inbjöd dem att sätta sig ned att äta, försvunno de alla på en gång. Gärna hade de alla velat deltaga i den goda måltiden, men då de förstodo, att läraren efteråt skulle försöka att undervisa dem i Guds ord, avstodo de från kalaset. Under sin vistelse i byn sökte läraren på allt sätt att vinna människornas förtroende, men då han överallt mötte motstånd och fiendskap, tröttnade han och gick hem igen.

Om en tid sändes en andra och tredje lärare dit, men även de måste återvända med oförrättat ärende och bekänna, att de ingenting kunde uträtta bland de hårdnackade Nswekaborna.

Skulle då den stora folkrika byn lämnas åt sig själv att förbliva i hedendomens hemska mörker och natt? Nej. — Missionärerna beslöto att göra ännu ett försök att komma in i byn med evangelium. En fjärde lärare, en stilla varmt gudfruktig man ditsändes. Denne använde en helt annan taktik än sina föregångare. Han slog sig ned i byn, där han mot betalning fått låna ett gammalt hus, lagade sin mat, satt och läste eller sydde samt gick omkring i lugn utan att tilltala människorna. Med undran och nyfikenhet betraktade folket den tyste mannen, som stilla skötte sina sysslor utan att bekymra sig om någon.

På fjärde dagen efter hans ankomst till byn gingo flera män självmant till honom och började utfråga honom om allt möjligt.

»Säg oss», sade de, »vad eder Gud skapade först här på jorden.»

»Vilja ni verkligen veta det», svarade läraren, »så hör noga på, och jag skall berätta därom.»

De lyssnade nu uppmärksamt till berättelsen om världens skapelse och funno den vara god.

»Om ni vilja samlas här i morgon igen», sade läraren, så skall jag berätta om, huru synden kom in i världen och huru Gud sände sin ende son att frälsa människorna.»

Det voro de med om, och nästa dag fick han tala till en stor skara om människornas syndafördärv samt om Guds kärlek och allmakt.

Folket i det otillgängliga Nsweka fick nu stor lust att lyssna till lärarens berättelser, och efter en liten tid sade hövdingen till honom.

»Vi förstå, att din lära är god. Du kan gärna stanna här och börja en skola och fortsätta med att undervisa oss.»

Det ville läraren gärna. Han gick nu hem till stationen och berättade om sin framgång i Nsweka, och missionärerna gladdes med honom och prisade Gud.

Följande måndag återvände han till byn, medförande en ringklocka, läsetabeller och griffeltavlor.

Han fick ett bra hus upplåtet att hålla skola uti, och folket hjälpte honom med vad han önskade. Då

han satt upp ringklockan och ringde den första gången för att kalla folket omkring Guds ord, ljödo dess toner i hans öron sålunda:

»Seger, seger över hedendom och mörker i Nsweka, ty Guds ord har kommit in där.»

Många människor både gamla och unga gingo flitigt i skolan, och efter en tids förlopp bekände flera av dem, att de ville lämna sina synder och bliva Guds barn.

Den dag, som i dag är, finnas många glada och lyckliga församlingsmedlemmar i byn, och varje lärare, vit eller svart, som besöker den, mottages med glädje, ty Guds ord är nu älskat och ärat där.

VII.

DE FÖRSTA LJUSEN.

O, vad det gick undan för Mabika och Nzau, när de sprungo efter varandra på den smala gångstigen, som slingrade sig fram genom det långa elefantgräset. Då de kommo till en hög backe eller en brant ravin, måste de sakta farten något, men så fort de kommo på jämn mark, ökade de farten igen. Svetten rann om dem, så att deras skjortor voro alldeles genomvåta, men det bekymrade dem föga. Egentligen borde de lagt sig att sova en stund i skuggan av något lövrikt träd, medan solen gassade som värst, men det hade de rakt inte tid till. Varför då denna brådska?

Jo, ser du, de båda gossarna, som gingo i skola vid Kingoyi missionsstation, hade ej varit hemma i sin by på mycket länge, emedan den var belägen två dagsresor därifrån. Nu var det tredje dag jul, skolan var slut, och de hade ferier. Ej underligt då, att de ville skynda sig hem. Tänk, vad de hade mycket att berätta om!

Examen i skolan, julkalaset med de många gästerna, som fingo var sin stora portion »yuma» och

fläsk, julklappsutdelningen, julottan och söndagsskolfesten. Huru förvånade människorna i byn skulle bliva, när de fingo höra om det underbara julfirandet, de som ej alls kände till några kristna högtider. De måste stanna ett tag och titta efter, om de hade sina julklappspaket i behåll. Jo, mycket riktigt, de lågo i gott förvar i det lilla knytet, som innehöll deras kläder och skolböcker.

Skulle de kanske taga sig tid att titta på dem ett tag? Ja, varför inte. Försiktigt vecklade de upp paketet och betraktade med lysande ögon sina nyförvärvade skatter.

»Vilken skjorta tycker du är finast?»

»Min förstås, den har ju långa ärmar, sådana som 'de vita' använda.»

»Men jag har en bröstficka på min, det har inte du.»

»Jag kan sy dit en, ty jag har en bit över av tyget, som jag fick att lappa min gamla skjorta med, men du kan inte skaffa långa ärmar på din.»

»Det gör detsamma, ty då blir det mera arbete att tvätta dem.»

»Det var roligt, att vi fingo likadana skynken med sådana vackra röda bårder på. Tyget käns så fast; det måtte vara bra starkt.»

»O, vad tvålbiten luktar gott! Den näns jag rakt inte tvätta mig med, den skall jag gömma.»

»Om vi få leva till nästa jul, så få vi en likadan igen. Fjärde klassens gossar sade, att de fått en tvålbit varje jul.»

»Låt mig se, vad du mera har i ditt paket.»

»Se här en blyertspenna, en näsduk med vackra gubbar på samt det här stora ljuset.»

»Jag fick den här lilla spegeln i stället för din näsduk, eljest fingo vi likadant. Huru roligt det skall bliva att få tända ljusen i byn och visa dem, som aldrig förr sett ett ljus.»

Sedan de båda gossarna lagt in sina julgåvor i det lilla knytet, åto de var sin kasavarot, varpå de började sin språngmarsch igen. Det gällde att skynda på, om de skulle hinna fram till byn Nsanga före mörkrets inbrott. I den byn tänkte de övernatta, emedan de hade kvinnliga släktingar där, som säkert skulle bjuda dem på ett mål mat. De blevo ej besvikna i denna sin förväntan. Strax efter det de kommit in i byn, bjödos de av en moster att taga plats kring den rykande doftande yumagrytan. Det var en liten glad skara, som samlats omkring grytan. De övriga togo maten med fingrarna direkt ur grytan, men Mbika och Nzau, som gått ett helt år i skolan, voro litet mera hyfsade och lade sin portion på ett stort pisangblad. I stället för gaffel eller sked användes dock fingrarna, som efter måltiden noga avslickades. Mostern var ej alls snål på välfägnaden, utan de fingo äta så mycket de orkade. O, vad det smakade gott! Efter måltiden fingo de redogöra för sitt liv i skolan samt berätta, huru de för första gången firat jul. Alla lyssnade med intresse och förvåning till gossarnas berättelser. De vita missionärerna måste vara bra kloka och förståndiga i alla fall,

som kände till så mycket, som de i sina byar aldrig hade hört talas om. Slutligen förevisades julgåvorna och blevo mycket beundrade både av stora och små. De, som aldrig förr sett en spegel, kunde inte tröttna på att betrakta sig i den, de ville riktigt inprägla sina anletsdrag i sitt minne. Den största förvåningen väckte dock ljusen, som sades kunna lysa i mörkret, om man tände på dem. De båda gossarna fasthöllo trots många ivriga böner vid sitt beslut att ej tända på dem förrän hemma i sin egen by. Deras egen höv-ding, deras mödrar och syskon skulle bliva de första, som fingo skåda de märkvärdiga tingestarna, när de brunno.

De båda gossarna gingo tidigt till vila för att kunna stiga upp med hönsen nästa morgon. På den hårda britsen i den lilla enkla gräshyddan utan både kudde och filt sovo de bättre än mången, som vilar på mjuka kuddar av ejderdun.

Så fort det började dagas på morgonen, stodo de upp, och sedan de fått några majsax och litet jord-nötter av sin moster till reskost, sade de farväl till nsangaborna och begåvo sig i väg. Morgonen var sval och skön, och därför kunde de springa fort och lätt, men det daggiga gräset vätte alldeles ned deras skjortor. De läto dock ingenting hindra sig utan sprungo oförtrutet vidare, för att hinna fram till sin by så tidigt som möjligt. Uppför backe och nedför backe gick den slingrande gångstigen, och allt emellanåt måste de vada över en flod. Då togo de sig ett upp-friskande bad och stänkte kaskader av vatten på var-

andra, men länge fingo de ej hängiva sig åt den roliga leken, ty lösen för dagen var: skyndsamhet. Mot middagen började himlen mulna, åskan mullrade, och blixten genomkorsade molnen oupphörligt. Ett oväder var i annalkande. Måtte de hinna fram till nästa by innan det bröt ut. Just som de flämtande och genom svettiga klättrade upp för backen, på vilken byn låg, började de tunga regndropparna falla. O, ett sådant väder det blev! Regnet föll i strömmar, som om himmelens slussar varit öppna, de skarpa åskknallarna kommo de små hyddorna att darra på sin grund och fräsande blixtar upplyste varje ögonblick horisonten. Det var ett mycket ovälkommet avbrott för våra båda gossar, men de prisade sig i alla fall lyckliga att vara under tak, medan ovädret rasade.

Ungefär en halv timme rasade ovädret, sedan lyste solen med fördubblad kraft från den molnfria himmelen, och gossarna kunde fortsätta sin färd. De höllo alldeles på att ramla över en fet boaorm, som långsamt och sävligt ringlade sig fram ur det långa gräset, dit den troligen tagit sin tillflykt undan ovädret. De sprungo oförtrutet vidare och sökte genom prat och höga rop skrämma de odjur, som möjligen befunno sig i närheten. Strax efter middagen sågo de på avstånd kullen, på vilken deras by var belägen. O, vad deras hjärtan klappade av fröjd vid utsikten att snart komma hem igen efter en så lång bortovaro. På långt håll såg den lilla byn ganska pittoresk ut, där den låg inbäddad bland palmer och bananer. När man kom närmare, försvann dock det goda intrycket.

Man såg vid första ögonkastet, att det var en hednisk by, man kommit till. Sopor och avskräde låg o hopade invid husen. Där gingo svin och getter och rotade i broderlig endräkt tillsammans med magra höns och eländiga hundar. Barnen sågo mycket förvildade ut.

Då Nzau och Mabika inträdde i byn, blevo de mottagna med jubelrop av alla de församlade. Frågor av olika slag haglade omkring dem. De vita missionärerna, om vilka så många vidunderliga rykten gingo, hade således inte gjort dem något ont, ty alla måste medgiva, att gossarna sågo friska och präktiga ut. Gossarna gingo enligt landets sed först fram till byns gamle hövding, som de hälsade med ett knäfall, varpå de hälsade på alla de övriga. En liten stund därefter kommo alla byns kvinnor i en lång rad hem från sina fält. Bland dem voro de båda gossarnas mödrar, som slogo ihop sina händer och ropade högt av fröjd, när de sågo sina söner välbehållna hemma efter en så lång bortovaro. Nu må ni tro, att det blev ett rörligt och muntert liv i den lilla byn. Alla fylkade sig omkring de båda gossarna, som voro hjältarna för dagen. Tänk, vad de sett och upplevat mycket, sedan de sist voro hemma! Och så stort förstånd de fått sedan. De kunde både läsa i sina böcker och skriva byfolkets namn på ett papper, det kunde ingen i byn förut. Måtte de nu bara inte bliva farliga trollkarlar, som med sin lärdom fördärvade byn. När något av det värsta sorlet lagt sig, togo de fram sina julklappar, som vederbörligen beundrades av alla. De måste också ikläda sig sina nya skjortor och skynken och

blevo i denna stass mycket beundrade. Ingen må förtycka dem, att de i denna stund kände sig som riktiga karlar, när de stodo och sträckte på sig i sina nya kläder.

Det bästa hade de i alla fall gömt till sist. Mabika skyndade in i sin mors hus efter två små pumpväxter, i vilka gossarna sedan fastsatte sina ljus. Nzau tog en eldbrand och tände sitt ljus under det han tydligt och högt läste:

»Jag är världens ljus, den mig följer skall icke vandra i mörkret, utan han skall hava livets ljus.»

Mabika tände sitt ljus under det han sade:

»Så lyse edert ljus inför människorna, att de må se edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen.»

När byfolket såg de brinnande ljusen upplysa kvällens mörker, förstummades strax deras rörliga tungor, de kunde inte säga något av bara förvåning. Men snart tog deras natur ut sin rätt och de gåvo med rop, smackningar med tungan och handklappningar sin glädje till känna över dessa underliga tingestar, som ingen av dem sett förut.

Mabika, som var den mest talföre av gossarna, berättade sedan om, att alla människor, som ej känna den levande Guden och hans son Jesus Kristus, vandra i mörkret och veta ej vart de gå. Men som nu ljusen skingrade mörkret, där de sutto, så skulle också Jesus, världens ljus, skingra mörkret för alla dem, som ville mottaga honom såsom sin Frälsare. Därefter sjöngo gossarna en skön sång, som de lärt i skolan: »Till

hemmet därovan med fröjd vi gå» etc. Små och stora lyssnade andäktigt till den första sång om Jesus, som sjungits i deras by. Denna kväll hade de första ljusen blivit tända i byn, den första sången och det första vittnesbördet om Jesus ljudit där. En liten stråle av evangelii klara ljus hade inträngt i den mörka hedniska byn. Vad månne den skulle kunna uträtta? Vi vilja hoppas, att den lyste klarare för varje dag, så att den till slut lyckades jaga mörkret, vidskepelsen och tron på avgudarna på flykten.

INNEHÅLL:

NTIETIE 3
ETT BESÖK PÅ KINGOYI MISSIONSSTATION 10
TVÅ SMÅ FOSTERBARN 36
OFFERVILLIGHET 41
VÅR FÖRSTA BIBELUTDELNING 48
HURU GUDS ORD KOM IN I NSWEKA 52
DE FÖRSTA LJUSEN 56

Svenska Missionsförbundets Söndagsskolbibliotek.

SERIEN I (Biografier).

1. ***Samuel Crowther.*** Slavgossen som blev biskop. Av *J. E. Lundahl.* Pris 25 öre.
2. ***David Livingstone.*** Upptäcktsresanden och människovännen. Av *J. E Lundahl.*
3. ***William Carey.*** Skomakaren som blev professor. Av *J E. Lundahl.* Pris 25 öre.
4. ***David Zeisberger.*** Indianernas apostel. Av *J. E. Lundahl.* Pris 25 öre.
5. ***Robert Morrison.*** Banbrytaren i Kina. Av *J. E. Lundahl.* Pris 25 öre.
6. ***James Chalmers.*** Bland vildarna på Söderhavsöarna Av *J. E. Lundahl.* Pris 25 öre
7. ***Alexander Mackay.*** Ugandas hjälte. Av *J. E. Lundahl.* Pris 25 öre.
8. ***Greve Zinzendorf och missionen.*** Av *J. E Lundahl.* Pris 25 öre.
9. ***François Coillards underbara livsgärning*** Av *J. E. Lundahl.* Pris 25 öre.
10. ***Booker Washington.*** Negerrasens Moses. Av *J. E. Lundahl.* Pris 25 öre.
11. ***John Williams.*** Söderhavsöarnas apostel. Av *Ragnar Thomson.* Pris 25 öre.

SERIEN II (Missionsberättelser).

1. ***Ruts besök i Ost-Turkestan.*** Av *L. E. Högberg.* Pris 50 öre.
2. ***Ur Kongos barnavärld.*** Illustrerade berättelser för små missionsvänner. Av *Signe Walder.* Pris 75 öre.
3. ***Kongobilder.*** Missionsberättelser för barn. Av *Signe Walder.* Pris 75 öre.

Ovanstående böcker anbefallas på det varmaste till spridning i hem och söndagsskolor.

Pris 75 öre.